



M. Saim UYSAL

Yeni Ekonomik Program: Artılar – Eksiler

21.9.2018

Hazine ve Maliye Bakanı Sn. Berat Albayrak tarafından açıklanan programın analizine girmeden önce bir hususu belirtmekte yarar var. Bundan önceki orta vadeli planların hemen hemen tümünün ortak özelliği teorik çatılarının pratik hayata uygun olmamaları ve gerçekleştirmelerle ilgisinin bulunmamaları ve bu nedenle sürekli revizyona tabi tutulmalarıydı.

2019-2021 dönemini kapsayan yeni programın üç ana hedefi var. Dengelenme, değişim ve disiplin. Programın ana hatlarını bir gösterge tablosuyla özetlemek mümkün.

	Büyüme	Enflasyon	Bütçe Dengesi	Faiz Dışı Fazla
2019	2.3	15.9	1.8	0.8
2020	3.5	9.8	1.9	1.0
2021	5.0	6.0	1.7	1.3

Bu programa göre milli gelirimiz bu yılsonu 763, 2019 da 795, 2020 de 858, 2021 de 926 milyar dolar olacak.

Program, büyümeyi 2019 ve 2020 yıllarında potansiyelin altında öngörüyor. Enflasyonda da kademeli bir düşüş olacağını belirtiyor. Bütçe tarafında ise 2019 da 60 milyarlık gider tasarrufu ve 16 milyarlık gelir artışı ile toplam 76 milyarlık bir tasarruf öngörüsü bulunuyor. Böylece yukarıdaki tabloda görüleceği üzere bütçe açığının %2, faiz dışı fazla hedefinin ise %1'ler civarında gerçekleşmesi hedeflenecek.

Programın olumlu yönleri - artıları:

- Ekonominin bugünkü geldiği noktadaki sorunlarla yüzleşilmiş ve bu nedenle büyüme, enflasyon hedefleri gerçekçi saptanmış. Program kur şokunun yaptığı yıkımın farkında.
- Bankacılık ve reel sektörün kredilerindeki yeniden yapılandırmanın vurgulanmış olması olumlu. Türkiye Bankalar Birliği'nin 100 milyon lira üstü borcu olanlar için yeniden yapılandırılmasına ilişkin düzenlenmesi de yürürlüğe girdi.
- Yeni Ekonomik Program'da ileriye dönük çeşitli vaatler var. Para politikasının sıkı duruşu, bankaların denetimi, kamu etkinliği reformu,

kıdem tazminatı Fonu gibi düzenlemeleri öngörüyor. Bunlar daha önceki programlarda da var. İstekler olumlu. Ancak uygulamanın görülmesi gerekiyor.

- Program çerçevesinde yapılacak ilerlemelerin üç ayda takip edilecek olması olumlu. İlk defa yapılacak bu uygulamanın hesap verebilirlik, şeffaflık ve güvenilirlik açısından pozitif bir gelişme olduğunu düşünüyoruz.

- Gayrimenkullerin gerçek değerleri üzerinden vergilendirilmesi ve istisna muafiyet ve indirimlerin azaltılması olumlu olarak değerlendirilebilir.

- Katma değeri arttıracak cari açığı azaltacak sektörel odaklı programların öngörülmesi de pozitif.

Programın olumsuz yönleri – eksileri:

- Program parametrelerinden enflasyon ve büyüme dışındakilerde çelişkiler var. Ör: 2021 de büyümenin %5, aynı yılda cari açığın da % 2.6 olması mümkün değil. Ülkemiz potansiyel büyüdüğünde (%5'ler civarı) cari açık %2.6larda kalmaz. Diğer yandan programda bu yılki cari açığın da %4.7civarında olması bekleniyor. İlk 8 aydaki açık (33.1 milyar dolar) zaten bu rakamlara yakın. Yılın geri kalanındaki hangi (-) tahmin bu olayı yaratacak belirtilmiyor.

- Program yıllarındaki kurlar (Örn: 2019 5.60) gerçekçi görünmüyor.

- Tasarruf öngörüsü planlanırken kamunun yatırım kalemleri çok azaltılıyor.

- İşsizlik hedefleri de gerçekçi değil. 2018'in 4. Çeyreği ile 2019'un ilk çeyreğinde büyüme oldukça yüksek oranda düşecek. Program açıklandığı gün OECD de Türkiye tahminlerini güncelledi. 2018 büyümesini %3.2, 2019 büyümesini ise %0.5 öngörüyor. Yani OVP (YEP) ten öte daha negatif bir daralma öngörüyor. Daralmanın büyüklüğü işsizliğin daha da yüksek olacağını gösteriyor.

- Özel sektör döviz borcunun yeniden yapılandırılmasına ilişkin kaynak miktarının ne kadar olduğu ve bunun bütçeyi ne kadar etkileyeceğine ilişkin herhangi bir tahmin ve öngörü bulunmuyor.

Resesyon ve stagflasyon kesin gibi. Başta sabit gelirliler olmak üzere tüm kesimler önümüzdeki dönemde acı ilaçları içmek zorundayız. Geçmişin faturalarını önümüzdeki Yeni Ekonomi Programı döneminde ödeyeceğiz.